

פרק 1

למה לי ביטקוין?

היתה זו הפעם השלישית שזה קורה לי, והכול הרגיש דוֹ-הִיּוּ. זמן לא רב לאחר שיצא לאור הספר הקודם שלי, "הסוד הקדמוני", קיבלתי את המייל הבא:

דעאל הי, נעים להכיר (:

שמי עמית, אני עוסק בטכנולוגיה המון שנים ולאחרונה התחלתי להתעמק בפליאו – רכשתי את הספר שלך ואני מתענג עליו. בשנים האחרונות חקרתי רבות את הטכנולוגיה של ביטקוין וגם ניסיתי לקדם את המודעות אליה בישראל (קצת הרצאות בהתנדבות ועוד). לאחר ההיכרות עם הפליאו מצאתי כי ביטקוין ופליאו דומים מאוד:

פליאו – תלמד מהאדם הקדמון איך לאכול נכון.

ביטקוין – תלמד מהאדם הקדמון איך לשמר ערך (זהב דיגיטלי).

פליאו – כל חברות המזון מוכרות לך זבל מהונדס.

ביטקוין – כל הבנקים מוכרים לך זבל מהונדס.

פליאו – העיתונות חיה מהפרסומת של חברות המזון ולכן תלכך על פליאו.

ביטקוין – העיתונות חיה מהפרסומות של הבנקים ולכן תלכך על ביטקוין.

ביטקוין ופליאו פורחים ברשתות החברתיות הרכה לפני שהם יפרחו בעולם הממסדי.

היום קראתי פוסט שלך על פליאו וכסף ולמדתי שאתה מנכ"ל של חברה המספקת פתרונות פיננסיים לבנקים. אם הייתי מאמין בקארמה הייתי אומר שיש כאן משהו... ☺ אשמח אם תמצא את הזמן לדבר קצת ולהחליף דעות על איך אפשר לקדם משהו שאתה מאמין שהוא האמת אל מול הסקפטיות של העבר? תודה וחג שמח, עמית.

עניתי בנימוס שאין לי זמן.

הרעיון נשמע לי מופרך, ובאמת הייתי עסוק. יש לי חברה לנהל. אבל עמית התעקש ומשהו התחיל לזמזם לי באוזן. נשברתי ועניתי, "אני גר בגליל ועובד במרכז, ויש לי שעת נהיגה יומית בשמונה בבוקר. מתאים לך לשוחח אז?" התאים לו. וכך היה. שאלתי קצת, הוא ענה. השעה חלפה מהר מכפי ששינינו ציפינו, וקבענו להמשיך מחר בבוקר. גם השיחה השנייה היתה קצרה מדי. קבענו לדבר בשלישית.

בלי שהבחנתי, נשאבתי לעולם זר, שנפרש על פני עשרות שיחות בנות שעה. משבוע לשבוע, עמית העביר לי קורס ביטקוין פרטי. לכל שיחה חזרתי עם שאלות חדשות, בעיקר הוכחות לכישלון בטוח, פחדים כלכליים וקושיות טכניות. ככל שהעמיקו שיחותינו שני קולות עלו בתוכי. קולות שאני מכיר היטב: אחד שרוצה לקפוץ כבר עכשיו אל המחר. והאחר שביקש לקחת עוד רגע, להיזהר. התמונה הלכה והתבהרה. החששות והשאלות לא הסתלקו. חלפה כמעט שנה עד שקולו הדוחף של המחר התגבר על אזהרות הרגע, וקניתי את הביטקוין הראשון שלי. זה היה אחרי שהמחיר קפץ ב-100% ובמקום 200 דולר שילמתי על מטבע ביטקוין יחיד 400 דולר! הנה, חשבתי, עד שהבנתי הכול, וכבר איחרתי את הרכבת. ובכל זאת קניתי. כי בשלב הזה כבר ידעתי איך זה ייגמר.

קולותיהם של הרגע והמחר מלווים אותי כל חיי. הם אני. הצדדים הסותרים שמפעילים אותי. חשוב לדעת להסתער, וחשוב לדעת להיזהר. בהיסטוריה האישית שלי למרתי שהליכה נגד הנורמה היא השקעה: יש תמורה, ויש מחיר. כשהתחלתי לכתוב בלוג על קרוספיט ב-2006 החברים שלי צחקו: "בטח, אימון משקולות של רבע שעה יכניס אותך לכושר. אתה רק תדפוק לעצמך את הגב." אבל אני התחברתי לפשטות של הרעיון וליעילות של התוצאה. לא היה

אז שום מכון קרוספיט בארץ, לכן רציתי לקנות לי מוט משקולות אולימפי, שאוכל להתאמן בבית. התקשרתי למכון וינגייט, לשאול איפה קונים ציוד. הם צחקו ושאלו אם אני רוסי. אחרי שנה, ידידי עומרי פלד פתח את מועדון הקרוספיט הראשון בארץ והיה לסנונית שסימנה את הבאים אחריה. היום יש כ־70 מועדוני קרוספיט בארץ ולמעלה מ־20 אלף מועדונים ברחבי העולם. מוט משקולות אפשר לרכוש בכל חנות ספורט וקרוספיט הפכה מילה שגורה על כל לשון ולשיטת אימון ביחידות העילית של צה"ל.

כשהתחלתי לכתוב ב"מר קדמוני" על תזונת פליאו, ב־2009, אימא שלי נכנסה למשבר. מה הוא אוכל, הילד. מעטים בארץ העזו אז לדבר נגד פירמידת המזון ובעד אורח חיים המעודד צריכת שומן רווי לתיאבון, שנתפס כדבר מסוכן ולא אחראי. בדיוק בגלל זה כתבתי על כך ספר, הסוד הקדמוני. היום עשרות אלפי ישראלים מעידים על עצמם, "אני פליאו", וגם המחקר הרפואי הולך ומפנים כי הסכנה הבריאותית טמונה בסוכר ובעודף פחמימות, וכלל לא בשומן מהחי.

בשני הדברים נתקלתי כמעט במקרה, ושניהם שיפרו את חיי. בשניהם משהו טען באוזני משהו שלא דמה לשום דבר ששמעתי עליו בעבר, משהו שדיגדג לי את הסקרנות. התחלתי לקרוא, וגיליתי שזאת לא אופנה חולפת אלא דווקא משהו מבוסס. גם הקרוספיט וגם הפליאו מסתמכים על ניסיון אנושי בן אלפי שנות היסטוריה, ומגובים בממצאים של מחקר עדכני. בשניהם יש מנגנון שעובד, ומיינסטרים שמתנגד לו, מסיבותיו. שיטת הקרוספיט מבקשת לחזור לשורשי הכושר האנושי. לכושר שימושי, יעיל ומשתנה. תזונת הפליאו מבקשת ללמוד מחוכמת העבר על התזונה הטובה לנו כיום – אוכל מגוון וטעים שבני האדם אכלו מאז ומעולם.

בשני המקרים, ככל שהעמקתי, התמונה נעשתה ברורה יותר עד שתפסתי את הראש בידים ואמרתי לעצמי, וואו, זה ענק. ניסיתי בעצמי, וזה עבד. זה עבד טוב יותר מכפי שציפיתי. הבטתי ימינה ושמאלה, ולא ראיתי אף אחד באזור. למעשה, כולם היו באזור של ההפך הגמור. כי כך לימדו אותם. כך הרי לימדו גם אותי. זה מה שהמומחים אמרו, ואף אחד אחר לא אמר שהמלך עירום. לא בקול רם דיו, בכל אופן. הרגשתי שאני מוכרח לספר לאנשים. חברים, תתעוררו, אתם חייבים לשמוע על זה. שיתפתי חברים, קולגות, את המשפחה; שלחתי מיילים לידידים רחוקים; פתחתי בלוג וקיוויתי שמישהו יקרא. נענית באדישות. כולם

היו סקפטיים. כולם אמרו, "נו באמת," וגילגלו עיניים. ואז, יום אחד פתחתי את העיתון ונתקלתי בידיעה קטנה על זה. וכעבור כמה חודשים ראיתי את זה בכל מקום. יש מהפכה, והיא התרחשה מלמטה, מהמון אנשים שכמוני גילו זאת בעצמם וסיפרו על כך לאחרים. נגד המיינסטרים, נגד הנורמות. דבר שמציע ערך אמיתי לאנשים, מצליח.

זה קרה לי בקרוספיט וזה קרה לי בפליאו. בשנתיים האחרונות זה קרה לי בביטקוין.

בכל המקרים הללו לא חידשתי ולא המצאתי מאומה. רק עמדתי על כתפי ענקים, העברתי הלאה את הטוב שלמדתי מהם. בכל המקרים הללו הרגשתי שאני נוגע במשהו עמוק ואמיתי. משהו שבגללו כמה משוגעים, שאיכשהו מצאתי את עצמי ביניהם, עושים את ההפך ממה שכל העולם אומר לעשות, ובכל זאת מצליחים. למה זה מצליח להם? מה הסוד? את הסוד הזה בדיוק אני מתכוון לספר לכם כאן.

למה עכשיו

גם סבא שלי לא רכש פרדסים בחולות תל אביב.

פרדסי אחוזת בית הצמיחו לימים מגדלי נדל"ן, שזיכו את בעליהם בעושר השמור לאלו שראו את הנולד, או שסתם בחרו להשקיע את הונם באידיאולוגיה שהתגלתה כמשתלמת, הפרחת השממה ובניין הארץ.

ברחוב אחוזת בית בתל אביב כבר אין פרדסים להשקעה, אבל אפשר לקנות שם ביטקוין. כמו אצל רוכשי המגרשים, גם הביטקוין הצמיח בשנים האחרונות עושר לאנשים שבחרו להשקיע באידיאולוגיה: בכלכלה חדשה, ובמטבע וירטואלי שהוא כלל לא וירטואלי, ושהוא יותר ממטבע – הוא כלי שמחזק את חופש הפרט ומשנה את יחסי הכוחות הפיננסיים. וגם אנשים ש"סתם" ראו את הנולד הרוויחו ממנו היטב.

אין לי פרדסים אבל יש לי ביטקוין. פספוס ההזדמנות היא לא מונע ממני לעצב את עתיד הכלכלי היום.

הביטקוין שונה מכל פריצת דרך טכנולוגית וכלכלית אחרת שנראו בשנים האחרונות, אולי בתקופת חיינו בכלל. הוא רעיון ושפה בינלאומיים חדשים. שפה לתקשורת של ערך ומשאבים, שבה המילים יכולות להגיע לכל אדם בכל

מקום. זו שפה שאינה ניתנת לחסימה בידי אף גורם או גדר, ולכן אין גבול לפוטנציאל התפשטותה. זו אינה מכונה לייצור כסף. זו מכונה שעצם המצאתה מערערת את המבצר האחרון של הממסד: הכסף עצמו.

את השפה הזו לא מדברים רק קומץ אנשים נלהבים פה ושם, אלא מיליונים, שהופכים את הביטקוין לתופעה אותה מאמצים בקצב של מגפה טכנולוגית: במחצית השנייה של 2017, חברת שירותי הארנק Blockchain info הכפילה את מספר משתמשיה ל-22 מיליון איש. קצב צירוף משתמשי הביטקוין של החברה המתחרה, Coinbase, הגיע בראשית 2018 ליותר מ-50 אלף ביום. הבורסה למטבעות קריפטוגרפיים Binance, שהוקמה רק באמצע 2017, רשמה באחד מימי נובאר 2018 שיא של צירוף משתמשים חדשים: 240 אלף בשעה אחת. זאת לא רק כמות המשתמשים, זו גם כמות הכסף: ברבעון האחרון של 2017 גויס מהציבור הון של יותר משלושה מיליארד דולר בהנפקת מטבעות קריפטוגרפיים, הנפקות שבהן כל אחד יכול להשתתף. בשנים 2013 עד 2017, קרנות הון סיכון מסורתיות השקיעו יותר מ-2 מיליארד דולר בחברות בתחום המטבעות הקריפטוגרפיים. מדינת אריזונה הודיעה כי בקרוב תאפשר לקבל תשלומי מסים גם במטבעות כאלו. במחוז צ'יאסו שבשווייץ כבר אפשר לעשות זאת.

אבל ציניות וחשדנות תמיד היו חזקות ממספרים. זה לא אמיתי, הדבר הזה, אנו מספרים לעצמנו. אזהרות הממסד והסברי כתיב הכלכלה סוגרים ומרחיקים אותנו עוד. והלא גם אם היה בזה משהו, אנו מהרהרים, ודאי כבר איחרנו את ההזדמנות.

כותב שורות אלה בא להניח את דעתכם ולומר: ביטקוין הוא דבר אמיתי לגמרי, והוא פתוח בפני כל אחד גם כעת. למעשה, הוא בראשיתו של אחד הקרבות הגורליים והמרתקים בתולדותיו הקצרים.

הביטקוין נולד בינואר 2009 והוא אלמוני, אביון ודל. מתי מעט שמעו בכלל על קיומו, ורובם לא הבינו מה התועלת בו – כסף שאין לו שטרות ומטבעות, אין נגיד שאחראי עליו ואין בנק בעולם שמכיר בו. כסף שמנותק לחלוטין מהמערכת הפיננסית הקיימת. אומנם המערכת הקיימת מתערערת במדינות שונות חדשות לבקרים, וקרסה בארצות הברית זה אך שנה קודם לכן, אבל היא לפחות אמיתית. היא לא "כסף משחק" דיגיטלי מומצא.

לאורך כמה שנים נותר הביטקוין דחוק בשולי התודעה הציבורית. במסד הפוליטי, הכלכלי והתקשורתי לא שמעו עליו, ומי ששמעו, התייחסו אליו בביטול. אך למרות הביקורת והלעג, בשורת הביטקוין עברה מפה לאוזן. עוד ועוד עסקים החלו, על דעת עצמם, לקבל תשלומי אונליין בביטקוין, ובעצמם שילמו בו. ערך המטבע, שעדיין זכה להתעלמות מצד המיינסטרים, טיפס ביחס ישר להתקבלותו בקרב אנשים ועסקים פרטיים. ככל ששוויו עלה הוא עורר עניין, ובדרך חווה זינוקי שער, תיקונים, וזינוקים חוזרים. עוד ועוד אנשים החלו לחשוב שאולי יש כאן יותר מגימיק מפתה. ואכן יש. יש כאן רעיון. רעיון אמיתי ועמוק שנוגע במהותן של מהפכות: שחרור. שחרור מהתלות במערכת הממוסדת.

כמו רעיונות משמעותיים אחרים בעבר, גם הביטקוין נתקל בהתנגדות עזה. מכונת הדפוס שיוהאן גוטנברג המציא במאה ה-15 נתפסה כאיום על הכנסייה הקתולית, שעד אז היתה המקור היחיד לספרים, עובדה ששימרה את כוחה כשולטת בידע בעולם. הדפוס ביטל את המונופול ושיחרר את הידע. כאשר רעיון המדינה הדמוקרטית המודרנית נולד, מלכי כל העולם התנגדו לו נחרצות. בראשית המאה ה-20, באוסטריה עדיין היה קיסר, בגרמניה קייזר, ברוסיה היה צאר ובטורקיה סולטן. כישלון המלחמה ההיא דחף את הרעיון הדמוקרטי ושיחרר את העולם מעריצות המלכים.

לא במקרה, גם ככל שהביטקוין מתחזק גוברים הקולות המתנגדים לו. המטבע הזה, כפי שתגלו בעמודים הבאים, מאיים על כוח הבנקים ועל יציבותם יותר מאשר שרשרת משברי סאב־פריים. הוא גם משבש את יכולת המדינות לפקח על ההון, ומשנה את היררכיית המעמדות הישנה. הביטקוין הוא טכנולוגיה מפתיעה, ברבור שחור, שיש לה הכוח לטלטל את סדרי הכוחות בעולם לא פחות מכפי שהשתנו בראשית המאה הקודמת – אך ללא שפיכות דמים. במערכה הזאת עשרות מיליוני אנשים כבר הצביעו במעשיהם ובכיסם על העדפתם לאופציה הקריפטוגרפית. עשרות אלפים בוחרים צד מדי יום ביומו. קרב איתנים מתחולל מול עינינו. מן הצד האחד עומד הכסף הוותיק והמוכר, ומן העבר האחר כסף חדש, קריפטוגרפי. זהו מאבק בין שיטת הכסף הישנה, שעם הזמן נחשפה כמנגנון מקרטע, לבין הון חדש שאינו נשמע לה עוד. המאבק יימשך, ורק אחד יצא ממנו והוא עומד על רגליו.

על מה הספר

אין זה ספר היסטוריה ולא ספר של פרשנות כלכלית. הספר הזה לא ממתין לתוצאות הטלטלה כדי לדבר עליהן אחר כך מהמרפסת.

הספר הזה הוא כלי עדכני. זהו כלי שעוזר להבין, ולהשתלב. ואולי גם להרוויח משהו. כי הביטקוין אינו רק רעיון מוצלח או מטבע משוכלל יותר מהדולר ומהשקל. הוא אבן הראשה לכלכלה חדשה וצומחת, כלכלת המטבעות הקריפטוגרפיים, או "כלכלת הקריפטו", בשם הקיבוצי המשותף למטבעות הללו, שהביטקוין הוא הראשון והנפוץ שבהם. למעשה, כל המטבעות האחרים נולדו בהשראתו ועל ברכי פריצת הדרך הטכנולוגית שהביא. הוא והמטבעות האחרים, רובם צעירים ואלמונים כפי שהוא היה עד לאחרונה, ערוכים לשרדג את הכלכלה המקומית והעולמית ואת יכולתו של כל אחד מאיתנו לפעול בה. בכוחם לסלק את המתווכים וגוזרי הקופונים בעולם הפיננסי, למוטט חסמי גודל, פוליטיקה ורגולציה מגבילה, וליצור דמוקרטיה אמיתית של פעילות כלכלית, צרכנות והזדמנויות. והם החלו לעשות זאת. כלכלת הקריפטו הצומחת מגלגלת כיום רק כמה מאות מיליארדי דולרים, אך היא מתקדמת בקצב בלתי נתפס.

כדי להצטרף לעולם הקריפטו לא צריך לעמוד במבחנים או בדרישות ישישי ורגולציה. אין הגבלת גיל או חובת הזדהות או דרישה להציג תלושי שכר אחרונים או היסטוריית אשראי. צריך רק לבצע פעולה טכנית פשוטה בשם "פתיחת ארנק", לעשות גיבוי ולרכוש מעט ביטקוין. מאותו הרגע התחברתם לצינור השפע הזה, עתיר האפשרויות, וגם הדינמי והבלתי צפוי. תוכלו להמיר את הביטקוין לשלל מטבעות; להחזיק בו לאורך זמן, מתוך תקווה כי ערכו ימשיך לעלות עם כל שוק הקריפטו הצומח; או לרכוש באמצעותו כל שירות או מוצר. כן, גם בעולם "הרגיל".

עם הכוח תבוא אחריות. איש לא יכול לגעת בביטקוין שלכם. אף אדם, ארגון או מחשב לא יוכלו להגביל אתכם או לקבוע איך תשתמשו במטבע החדש. אף אחד לא יוכל לדעת מה עשיתם בו. אבל אף אחד גם לא ייקח עליו אחריות. אין תקנות הגנת הצרכן שנוגעות לו, אין חברת אשראי שתבטל עסקה, ואין דף לשחזור הסיסמה. זה עולם של יכולת ואחריות אישית, על כל המשתמע מכך.

עולם הקריפטו עדיין הפכפך ותזזיתי, אך הוא כבר איננו ניסוי מגמגם. בנקים בכל העולם מחזרים אחר יזמים על מנת להכניס מעט קריפטוגרפיות אל ארגוניהם השמרניים, וממשלים בוחנים ברצינות את האפשרויות שבטכנולוגיה. המטבעות שרוכבים על הטכנולוגיה הזאת לא ממתינים לעולם הישן. האדמה רועדת.

הערות ואזהרות

הספר הזה ילמד אתכם בין היתר איך לקנות ביטקוין ואיך להשקיע בו את כספכם. כספכם חשוב. כדי לשמור עליו כדאי מאוד להבין מה עושים וכיצד, לא למהר, לא לפעול בלי ללמוד מה בדיוק עושים. כך נמנעים מטעויות יקרות. לכן, כדאי כבר מההתחלה לדעת כמה מהדברים שנעמיק בהם בפרקים הבאים. ראו את הנקודות האלה כמו האזהרות בעלון שמצורף לתרופה.

- אין מכוונות קסמים שעושות כסף. הביטקוין בהחלט אינו מכוונה כזאת.
- האחריות היא שלכם בלבד, יותר מכלל תחום אחר. בביטקוין אינכם זקוקים לאישורים, ואין אל מי לבוא בטענות.
- הרבה מההיגיון הישן תקף גם למטבע החדש: השקיעו רק במה שאתם מבינים. הקפידו שגובה ההשקעה יעמוד ביחס ישר לאיכות ההבנה. אל תסכנו סכום שאינכם יכולים להרשות לעצמכם לאבד. אל תאמינו למי שטוענים בתוקף כי הם יודעים מה יקרה מחר או בעוד שנה. גם כשזה נוגע לביטקוין.
- אי אפשר "לסגור" את הביטקוין כפי שאי אפשר "לסגור" את האינטרנט. אבל תקוות ופחדים יכולים לחזקו, להחלישו, ולהפוך אותו לתנודתי מאוד. בעיקר כיום.
- החזקת ביטקוין מחייבת אימוץ של כמה הרגלי זהירות, ובראשם: שמירה מכל משמר וגיבוי של "המפתח" – הססמה שמאפשרת למחזיק בה לגשת לכסף, ועירנות לנוכח מלכודות מוכרות ברשת, כגון אתרים מתחזים, תרמיות עוקץ ושימוש בווירוסים ורוגלות. בעולם הביטקוין, אתם מרתף הבנק.
- בקהילת הביטקוין לא מעודדים מסחר ספקולטיבי במטבע. מבחינת מס, תנודתיות, שקט נפשי ופוטנציאל התשואה, הדוגלים בביטקוין מחזיקים בו לטווח הארוך, אסטרטגיה שזכתה לכינוי **HODL** שיכול אותיות של המילה **HOLD**: לא למכור ברידות, לא למכור בעליות.

- ביטקוין הוא מסע אל הפחד. ההסברים מדוע לבטח ייכשל ויעלם נשמעים מאיימים יותר ככל שהזמן עובר ושוויו עולה. נשמו עמוק. כבודם של המומחים במקומו מונח, אבל יש כמה "חוכמות ישנות" שיכולות להפריע ברגע האמת של ניצול הזדמנות חדשה. הקשיבו לכולם, ולמדו עוד לבד. חשבו עבור עצמכם. החליטו לבד האם, ומתי, לשבור את הכללים. אתם היחידים שיושפעו מכל החלטה.

עכשיו אפשר להתחיל.